

GRAĐA

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 47, godina XXIV
maj, 2019. [str. 79-94]

© Monos 2019

Pobjeda na Vijencu – prilozi iz ratnoga tiska

(priredio: Edin Šaković)

Oslobađanje uzvišenja Vijenac, 11. maja 1994. godine, bila je jedna od najznačajnijih pobjeda Armije Republike Bosne i Hercegovine na prostoru sjeveroistočne Bosne u dotadašnjem toku rata. U povodu 25. godišnjice od ove značajne bitke prenosimo nekoliko članaka koji su nakon pobjede na Vijencu objavljeni u listovima i publikacijama Drugog korpusa i Operativne grupe 2, a koji danas predstavljaju zanimljive i vrijedne historijske izvore – ne samo o borbama na Vijencu, nego i odjeku koji je zauzimanje ovog neprijateljskog uporišta imalo među borcima i pripadnicima Armije RBiH.

Ključne riječi: Vijenac, Armija RBiH, pobjeda; oslobađanje; ratni članci, ratna publicistika, Drugi korpus, Operativna grupa 2; “Domovina”; “Armija ljiljana”; Press OG-2.

Oslobađanje Vijenca, 11. maja 1994. godine, bilo je jedan od najznačajnijih uspjeha Drugog korpusa Armije RBiH, koji je nagovijestio prelazak u novu, oslobodilačku fazu rata. Tačnije rečeno, nagovijestio je postupno preuzimanje inicijative od strane Armije Republike Bosne i Hercegovine, nakon više od dvije godine mukotrpnog odolijevanja napadima daleko nadmoćnijeg agresora – u najtežim uvjetima strateškog okruženja, ali i potpunoj blokadi tokom 1993. godine, kada se Armija borila na tri fronta (protiv velikosrpskog agresora, hrvatskih ekstremista i odmetnute paravojske Fikreta Abdića). Učeci na krvavom iskustvu, jedinice Armije RBiH su, uprkos općoj oskudici i nedostatku oružja, opreme, artiljerije i oklopnih sredstava (da se i ne govori o svemu drugom što moderne vojske imaju), razvijale efektivnu taktiku pješadijske borbe, stekavši značajno samopouzdanje. Povrh toga, Armija je smogla snage da se obračuna sa negativnim pojavama unutar vlastitih redova, čime je očuvala moralnu snagu, ali i međunarodnu podršku. Inicijativa

SAD-a koja je dovela do potpisivanja Washingtonskog sporazuma, te okončanja sukoba Armije i Hrvatskog vijeća obrane, dala je Armiji Republike Bosne i Hercegovine mogućnost da usmjeri snage protiv velikosrpskog agresora, pretvarajući 1994. godinu u godinu ratne prekretnice.

Ključnu ulogu u tome imala je uspješna primjena strategije koju je osmislio general Rasim Delić, komandant Štaba vrhovne komande, strategije koja je, uz upornu odbranu, podrazumijevala i niz manjih do srednjih napada Armije RBiH na agresora, napada izvedivih bez jače artiljerijske potpore i angažmana oklopnih i motoriziranih jedinica. Napada koji su imali za cilj dugoročno iscrpljivanje neprijateljskih snaga, pri čemu se polazilo od pretpostavke da će Armija RBiH lakše apsorbirati gubitke u ljudstvu nego agresorska strana.¹ U međuvremenu je izvršena i reorganizacija Armije, formiranjem manevarskih brigada u okviru korpusa, te daljom dogradnjom sistema komandovanja. Ubrzo su širom bosansko-hercegovačkog ratišta otpočele intenzivne borbe za istaknute kote, uzvišenja, položaje i manja naselja, u zonama odgovornosti svih šest korpusa – borbe koje su iznenadile agresora, nanoseći mu gubitke u živoj sili koje je sve teže podnosio.

Oslobađanje Vijenca je bila samo jedna u nizu borbi osmišljenih i izvedenih u okviru ove široke strategije. Ali ta je borba po mnogo čemu bila osobena. Vijenac nije bio samo jedno uzvišenje među bezbrojnim bosanskim brdima. Radilo se o veoma dobro utvrđenom uporištu, koje je, uslijed prethodnih, neuspjelih napada Armije RBiH od početka rata, steklo čak i famu "neosvojivo". Radilo se o uporištu duboko uklinjenom u slobodni teritorij tuzlanske regije, koje je kontroliralo industrijska središta ovog dijela Bosne. Vijenac je, tako,

imao ne samo taktički, već uistinu i strateški značaj. Stoga je i sam general Delić oslobađanje Vijenca ocijenio kao prekretnicu u ratu. Istini za volju, Armija RBiH je i prije oslobađanja Vijenca počela nizati uspjehe (posebno u zonama odgovornosti 7. i 3. korpusa), ali zauzimanjem ovog uporišta otklonjena je opasnost koja je prijetila Lukavcu, Banovićima i Tuzli, stvoreni su nužni preduvjeti za dalje napredovanje snaga Armije RBiH prema Vozući i u dubinu Ozrena, stečen je bogat ratni plijen, dok su agresorske snage pretrpjele više nego teške gubitke. U ovoj su borbi poginula čak 52 pripadnika tzv. Vojske Republike Srpske, dok su snage Armije RBiH imale svega osmoricu poginulih.² Bila je to, dakle, više nego blistava pobjeda, u kojoj se posebno istaknula 212. bosanska oslobodilačka brigada iz sastava Operativne grupe 2, inače prva formirana jedinica tog tipa u Armiji RBiH.

Vijenac je nedugo nakon oslobađanja posjetio komandant Štaba Vrhovne komande, general Rasim Delić, u pratnji generala Mustafa Hajrulahovića Talijana i Sulejmana Vranja, a nešto kasnije ovo je mjesto posjetio i vrhovni komandant Armije RBiH, predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alija Izetbegović – što je još jedna simbolična potvrda važnosti i značaja te pobjede.

U namjeri da na dostojan način obilježimo 25. godišnjicu od oslobađanja Vijenca, u ovom broju "Gračaničkog glasnika" objavljujemo nekoliko članaka iz ratne štampe, koji govore o pobjedi Armije RBiH na Vijencu. Riječ je o člancima i prilozima iz "Armije ljiljana" (list Drugog korpusa ARBiH), "Domovine" (list 117. lukavačke brigade), te publikacije "Uspjesi u devedeset i četvrtoj (u z/o OG-2)", koja je objavljena u izdanju Sektora za moral 22. divizije Armije RBiH. Također, prilažemo i odlomak iz ratnog intervjua generala Ramiza

1 Opširnije o ovome pogledati u: *Balkan Battlegrounds: A Military History of the Yugoslav Conflict, 1990-1995*. Volume 1, Washington, DC: Central Intelligence Agency, Office of Russian and European Analysis, 2002., 219 i 223-224.

2 Popis poginulih vojnika tzv. Vojske Republike Srpske objavljuje Nenad M. Cvjetković, u knjizi: *Bitka za Vozuću (1992-1995)*, Dobo: "Misionar", 2012., 110-111.

Šuvalića, kojeg je dao sarajevskom “Oslobođenju” koncem marta 1995. godine.

Razumljivo, duh vremena je snažno utisnuo pečat u ove tekstove – oni su, naposljetku, nastajali u specifičnim uvjetima i povijesnim okolnostima, sa namjerom da ohrabre i ojačaju moral u redovima branitelja Bosne i Hercegovine, ujedno i da pokolebaju agresora. Sigurno je da im, s ove vremenske distance gledano, ne manjka emocija, subjektivnosti, pa i pomalo pretjerivanja. Ali ovi tekstovi su još uvijek dragocjena historijska građa: uz važne podatke o borbama na Vijencu, oni su još i više jasno i prvorazredno svjedočanstvo koliki je pozitivan odjek ova pobjeda imala u redovima Armije RBiH i uopće na slobodnoj teritoriji ove zemlje, među svima koji su se na ovaj ili onaj način borili za njezinu opstojnost.

Slijede, dakle, tekstovi iz ratnog tiska, preneseni u izvornom obliku.

U briljantno izvedenoj akciji naši borci oslobodili zloglasno četničko uporište:

VIJENAC OKIČEN “LJILJANIMA”

Jedanaesti maj 1994. godine biće sigurno zapisan kao dan u kome je ostvarena jedna od najblistavijih pobjeda nad srbo-četničkim agresorom u Bosni i Hercegovini. Tog dana u osam sati i pedeset tri minuta umjesto četničke na Vijencu se zavijorila zastava s ljiljanima, koju je na ovu kotu iznio Šefik Hamustafić Kuvajt iz Prokosovića. Bio je to znak da je nakon dvogodišnje okupacije oslobođena ova izuzetno važna strateška tačka na Ozrenu sa koje su četnici imali pregled šire slobodne teritorije i sa koje su pod vatrom velikog broja oruđa držali Lukavac, Banoviće i Tuzlu. Od samog početka agresije na Bosnu i Hercegovinu neprijatelj je na Vijencu koncentrisao velike snage iz Banja Luke, Teslića i Doboja izvođeci svakodnevno provokativne napade, nasilna izviđanja i dejstvujući po naseljenim mjestima u okolini.

Akcija za primjer

Kompletna akcija oslobađanja Vijenca izvedena je pod neposrednom komandom

zamjenika komandanta 2. korpusa, **Ramiza Šuvalića**, koji je rukovodio ekipom starješina koja je planirala i neposredno učestvovala u realizaciji ovog borbenog zadatka.

Operacija je veoma detaljno pripremljena i isplanirana, tako da je, malte ne, svaki borac tačno znao svoj zadatak. U toku izvođenja operacije svaki pojedinac je dao svoj maksimalan doprinos i nigdje ništa nije zatajilo. Zbog toga i ovakav uspjeh nije mogao izostati. Pored naših hrabrih boraca, treba istaći izuzetno veliku ulogu neposrednih starješina koji su svojim ličnim primjerom pokazali kako se bori za Bosnu i Hercegovinu. Isto tako, treba naglasiti da su naši borci vrlo korektno postupali prema ratnim zarobljenicima, mada je bilo situacija kada su naši vojnici stradali pri zarobljavanju četnika – rekao nam je, između ostalog, Ramiz Šuvalić.

O samom toku akcije, o onome što joj je prethodilo, moglo bi se još mnogo reći. Za to će biti prilike, obzirom da je sve izvedeno u stilu metodsko-pokazne vježbe za četnike i njihove komandante. O tome najbolje svjedoče podaci koji potvrđuju da je neprijatelju nanesen snažan vojni poraz. U ovoj akciji iz stroja su izbačeni 1. i 3. bataljon Krnjinske brigade, koja će od sada to “slavno” ime moći s pravom da nosi, jer će još dugo ostati krnja. Od četnika su zarobljena: dva tenka T-34, pet topova 76 mm ZIS, po četiri minobacača od 120 i 82 mm, četiri bestrajna topa, pet PAT-ova i ogroman broj PAM-ova, pješadijskog naoružanja, vozila, intendantske i druge opreme, kao i više magacina municije i granata svih kalibara, sa čim su četnici planirali izvoditi dalja ofanzivna dejstva. Prema prvim procjenama poginulo je preko 50 četnika, dok je veći broj zarobljen.

Četnici totalno razbijeni

Na samom ratištu naše jedinice već su uspostavile novu liniju odbrane i situacija se u cjelosti drži pod kontrolom, s tim što je stvorena dobra osnova za dalje protunapade prema Ozrenu i Vozućoj ukoliko agresor nastavi sa provokacijama.

Dok se penjemo prema Vijencu i odatle idemo prema Jaruškama svuda se mogu primjetiti tragovi četničke bezglave bježanije i rasula. Na svakom koraku razbacana oprema, zaplijenjeno naoružanje se prikuplja i odmah stavlja u funkciju odbrane, dok se četnički leševi izvlače i otpremaju. Tu i tamo, po okolnim šumama, zalutali i izbezumljeni četnici još uvijek se predaju našim borcima, pa se njihov broj povećava iz sata u sat.

Stižemo i do isturenog komandnog mjesta jednog od bataljona 117. lukavačke brigade, čiji borci sada brane oslobođeni teritorij na kome se pored Vijenca nalaze još i sela Delani, Ristići, Treštenica Gornja, Mihajlovići, Stevanovići, Gavrići i Jaruške. O stanju na novouspostavljenoj liniji odbrane razgovaramo sa komandantom bataljona Esadom Hodžićem:

– Čim su zauzeti ovi položaji moja jedinica je počela sa uređivanjem nove linije odbrane. Naši odbrambeni položaji su sada daleko povoljniji jer se nalazimo na domi-

nantnim kotama a bitno nam je ojačana i vatrena moć sa zarobljenim četničkim naoružanjem. Moral boraca je sada izuzetan i sigurno je da nećemo dozvoliti četnicima nikakva iznenađenja.

Oslobađanjem dijela Ozrena naši borci su stvorili i bitne pretpostavke za povratak dijela izbjeglica u svoje domove, značajne površine obradivog zemljišta ponovo se mogu bezopasno koristiti, a poseban značaj ima oslobađanje Rudnika krečnjaka “Vijenac” čijim stavljanjem u funkciju se omogućava nastavak rada Fabrike sode i Fabrike cementa. Osim toga, omogućava se nesmetan rad površinskog kopa u Banovićima i šumskih gazdinstava.

Ova blistava pobjeda protiv ozrenskih zločinaca ujedno je dokazala da je agresor već zapao u agoniju gubitaka, jer danas protiv sebe ima jednu hrabru i dobro organizovanu

armiju koja je ovog proljeća najavila agresoru da je njegov kraj već sasvim blizu.

V. H.³

*

Armijски general Rasim Delić obišao novouspostavljene linije na Vijencu:

VIJENAC – PREKRETNICA U RATU

Samo nekoliko dana nakon oslobađanja Vijenca i nekoliko okolnih sela ovaj, sada slobodni dio Ozrena, obišao je komandant Štaba Vrhovne komande Armije BiH, armijски general Rasim Delić, zajedno sa zamjenikom komandanta 2. korpusa Ramizom Šuvalićem koji je neposredno rukovodio operacijom koja po mnogim svojim elementima zaslužuje da bude posebno istaknuta.

To je, nakon obilaska novouspostavljenih linija odbrane, naglasio i komandant Delić, odajući priznanje svim učesnicima u oslobađanju Vijenca:

– Značaj ove pobjede je višestruk jer ona predstavlja prekretnicu u ratu za oslobođenje Bosne i Hercegovine u smislu preuzimanja inicijative od strane naše armije. Dugo vremena smo morali našu taktiku bazirati na odbrani radi zaštite boraca od nadmoćne agresorske tehnike. Sada kada se na tom planu uspostavlja ravnoteža počeli smo sa stvaranjem jedinica ofanzivnog karaktera i ovom prilikom bih htio istaći učešće 212. oslobodilačke brigade u oslobađanju Vijenca, jer su njeni dosadašnji rezultati najbolja potvrda ispravnosti ovakvog opredjeljenja.

U toku ove posjete borci 117. brigade i njen komandant Ismet Arapčić posebno su naglasili odlučnost da se četnicima više nikad ne dopusti da vršljaju ovim prostorima paleći bošnjačka sela i ubijajući civile. Sve linije odbrane čvrsto se drže i sve je spremno da se odbije bilo kakav pokušaj agresora da ugrozi slobodnu teritoriju.

V. H.⁴

*

PRIZNANJA JEDINICAMA I POJEDINCIMA

Za izuzetne rezultate postignute u izvršavanju borbenih zadataka i uspješno oslobađanje privremeno zaposjednute teritorije, posebno u rejonu Vijenca, kao i za ispoljenu kolektivnu i ličnu hrabrost i požrtvovanje komandant Štaba Vrhovne komande, armijски general Rasim Delić, pohvalio je i nagradio više jedinica i pojedinaca iz sastava 2. korpusa.

Pohvale su dobile jedinice: 212. bosanska oslobodilačka brigada, IDČ “Banovički tigrovi” iz sastava 119. brigade, kao i 108. motorizovana brigada. Pohvaljeni su i sljedeći pojedinci: Hasan Muratović (6-OG), Ismet Arapčić, Nusret Ćurović i Esad Hodžić iz 117. brigade, Nihad Šehović i Vahid Bojić iz 119. brigade, Jusuf Memić, Fadil Pandur i Edin Delić iz komande 2. korpusa i Ferid Selimović iz 216. brigade.

Novčanim nagradama od 50 do 150 maraka nagrađeni su sljedeći pojedinci: Ramiz Šuvalić, Mustafa Hadžiefendić, Bajro Kasumović iz komande 2. korpusa, Ibrahim Nurkić (OG-2), Edin Lulić, Almir Buljić, Enes Sakić, Nihad Ejubović, Mirzet Karić, Zijad Memić, Miladin Vujanović, Edin Ibraković, Izudin Kalesić, Mehmedalija Džafić, Midhat Osmanović, Armin Ahmetašević i Ramo Sejdinović iz 212. oslobodilačke brigade, Mustafa Mujić i Ramiz Murgić iz 117. brigade, Zuhdija Rahmanović, Džemsad Alibašić i Elvir Varešević iz 119. brigade, Salih Krajišnik i Edhem Muratović iz 216. brigade, kao i Mešan Abadžić i Hazim Dahalić iz PDO “Živiničke ose”.

Komandant 2. korpusa, brigadni general Hazim Šadić takođe je pohvalio više jedinica i pojedinaca. Iz 212. bosansko-oslobodilačke brigade pohvaljene su 4. i 6. četa, Pionirski vod i Sanitetsko odjeljenje, a iz 117. brigade:

3 Vejsil Huremović.

4 Vejsil Huremović.

4. bataljon, posada tenka “Paton”, Pionirski vod, Vod veze i Sanitetska služba.

Od pojedinaca pohvale su dobili: Ramim Sakić i Sead Arnautović (OG-2), Ramiz Huskić, Nermin Dautović, Amir Oštraković, Fahrudin Subašić, Habib Hadžić, Almir Kovačević, Hajrudin Spahić, Adil Hasanović i Dževad Ridešić iz 212. brigade, Irfan Nuhić, Darko Rusman, Ibrahim Bajrić, Ekrem Muratović, Salim Muratović, Hamdija Džibrčić, Hasan Orlović, Edin Čosić, Hafan Karić, Nedžad Mešić, Nuraga Babajić, Zlatan Rajković i Amir Salkić iz 117. brigade, Adil Demirović i Merima Čehajić iz 119. brigade, te Zineta Butković i Hajrudin Fajić iz “Živi-ničkih osa” i Samir Halilović i Šahbaz Salihović iz 216. brigade, kao i Miralem Bećirović iz komande 2. korpusa.

[*Armija ljljana*, god. III, br. 51, 28. V. 1994, 1]

Analiza jedne pobjede:

“PROLJEĆE ’94.” ILI BOJ NA VIJENCU.

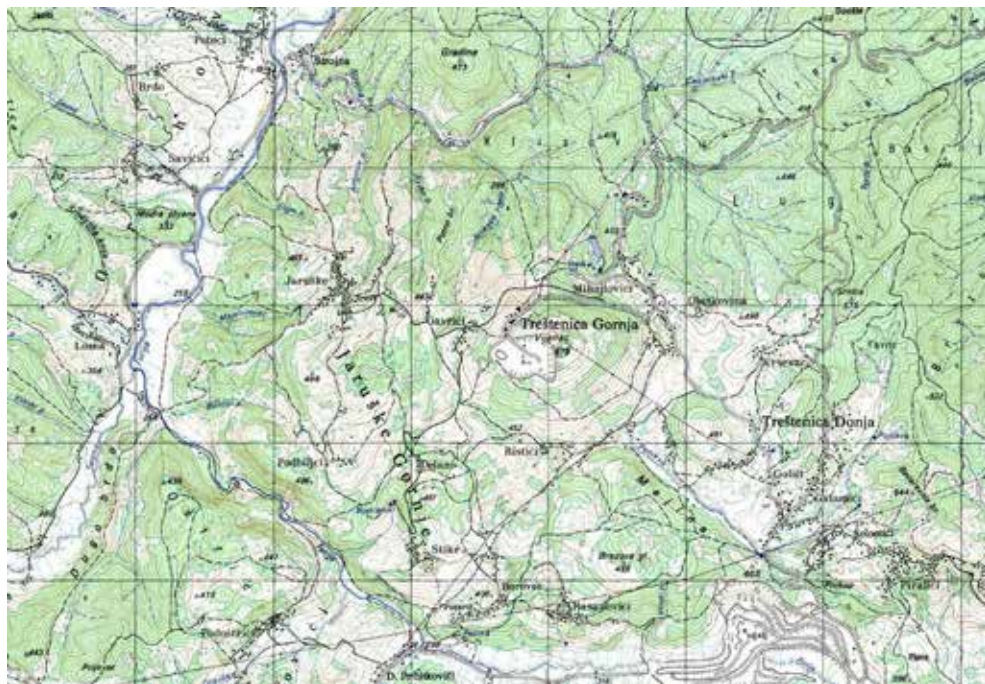
Blistavo jutro, 11. maja 1994. godine lebdi iznad tamnozelenog oka Jezera na Vijencu. Ptice pjevaju kao raspamećene, tako da se i ne čuje žubor Strojne. Nema pokreta vozila, niti ljudstva. Čovjek se pita: zar je moguće, da će samo za nekoliko trenutaka početi BOJ za Vijencu; da će ptičiji cvrkut utihnuti, da će se prolomiti zaglušujuće eksplozije i pucnjava, da će zazviždati granate, geleri, meci – neprijatnim zvižducima smrti...

Snage Armije RBiH – 117. brdske i 212. bosanskooslobodilačke brigade, već mjesecima, zaposjedanjem međuprostora, a posebno zauzimanjem Odmarališta FSL i stambenih zgrada na Vijencu – vršile su popravku i korekcije svojih taktičkih pozicija prema snagama agresora. U konačnoj varijanti, linije odbrane naših snaga – predstavljale su takoreći – jurišne položaje naših jedinica za kretanje u BOJ na Vijencu – Rudnik krečnjaka, Kapu, Jaruške Gornje, Mihajloviće, Delane, Gavriće, Gligiće...

Četnici su se osjećali više nego nadmoćni i bezbjedni sa svom silom naoružanja i municije. Već dvije godine Vijencu je tvrđava, bastion četničkog nasilja i osionosti za Banoviće, Živinice, Tuzlu i Lukavac. Ma gdje se čovjek pomjerio – četnici ga vide sa Vijenca. I tuku nemilosrdno ZIS-ovima i samohodnim oruđima, minobacačima – sve im je na nišanu i sve nadohvat. Vijencu je naoružala bivša JNA, njeni stručnjaci su uspostavili sisteme vatre koji su pokrivali sve uglove prilaznja Vijencu – četiri pokušaja naših jedinica da oslobode Vijencu – nisu dali rezultate. Svi prilazi su temeljito zapriječeni raznovrsnim minsko-eksplozivnim sredstvima. Četnicima na Vijencu je za kratko vrijeme stizala pomoć iz pravca Vozuće; ponekad je izgledalo da je Vijencu – neosvojiv.

Međutim, Armija RBiH, ne odustaje tek tako. Nakon detaljnih i opetovanih izviđanja, operativci 117. brdske brigade Lukavac, pripremili su Plan zauzimanja Odmarališta FSL i stambenih zgrada na Vijencu. Pod komandom majora Ismeta Arapčića – Arapa, ovaj plan je besprijeckorno realizovan 12. aprila 1994. godine. Bio je to ne samo vojnički uspjeh u kome su se dokazale napadne snage 212. bosanskooslobodilačke brigade i posadne snage 117. brdske brigade Lukavac, odnosno kvalitetno rukovođenje i komandovanje; to je bila i provjera nove taktičke upotrebe jedinica, a time i vanredno uspjela proba za oslobađanje Vijenca.

Iskustvo u zauzimanju Odmarališta FSL i stambenih zgrada iznad Jezera – Vijencu, bilo je osnova planiranja aktivnosti i dejstava za BOJ na Vijencu, kao i za pripremu boraca i jedinica za izvršenje ovog značajnog zadatka. Udarna pesnica BOJA – bili su borci 212. bosanskooslobodilačke brigade. Taktičkom grupom za izvođenje BOJA – komandovao je Ramiz Šuvalić – zamjenik k-danta Drugog korpusa. Artiljerijom i snagama koje napadaju sa sjevera – komandovao je major Ismet Arapčić – Arap sa Isturenog komandnog mje-

sta – Tošina Koliba. Sa juga su dolazili Banovićani – 119. brdska brigada, te pripadnici Protivdiverzantskog odreda “OSE” Živinice, pod komandom Nihada Šehovića – k-danta 119. brdske brigade Banovići. Posadne snage – pripremila je 117. brdska brigada Lukavac.

Zbog svega što je učinjeno u pripremi BOJA – mir koji je vladao u majskom jutru 11. maja 1994. godine u podnožju Vijenca – izgledao je nestvarno. Jedinice su izašle na polazne položaje u toku noći 10/11. maj 1994. godine i svi su bili na određenom mjestu u 2,00 sati 11. maja 1994. godine. Čekanje je dugo, mučno i neprijatno u iščekivanju bitke. Čekanje je za mnoge borce najteži dio svake akcije. Naređenje za početak BOJA – izdato je u 8,20 sati.

Potom su se stvari odvijale munjevito i sve što se dešavalo mogao je registrovati jedino centar veze. Borci 212. bosansko-oslobodilačke brigade krenuli su glavnim pravcem napada: PUTNO BRDO – k. 443 sa zadatkom da razbiju neprijateljsku odbranu, ovladaju k. 443 i spoje se sa snagama na glavnom

pravcu napada sa južne strane kod ŠKOLE Jaruške Gornje, a u daljnjem da budu spremni za produženje napada u pravcu tt 465.

Dio snaga 212. bosanskooslobodilačke brigade na glavnom pravcu napada k. 296 – SIPINA – VIJENAC – tt 619 sa zadatkom: da razbiju neprijatelja, ovladaju tt 619 i Upravnom zgradom Rudnika krečnjaka Vijenac, a u daljem da budu spremne za napad na pravcu z. Gavrići i s. Jaruške Gornje.

Dio snaga 212. bosanskooslobodilačke brigade napadao je u II ešalonu u sastavu snaga na glavnom pravcu napada – pravcem PUTNO BRDO – k. 443 sa zadatkom uvođenja u borbu po izvršenju bližeg zadatka jedinice u I ešalonu i produženja napada na pravcu Jaruške Gornje – ŠKOLA – k. 465.

Dio snaga 212. bosanskooslobodilačke brigade napadao je u II ešalonu u sastavu snaga na glavnom pravcu napada pravcem: k. 296 – SIPINA – tt 619 sa zadatkom uvođenja u borbu po izvršenju bližeg zadatka jedinice u I ešalonu i produžavanja napada na

pravcu SIPINA – UPRAVNA ZGRADA – z. GAVRIĆI.

Mješovita jedinica 117. brdske brigade Lukavac i 212. bosanskooslobodilačke brigade, napadala je na pomoćnom pravcu napada pravcem: KLISOVI – JEZERO – s. MIHAJLOVIĆI sa zadatkom: razbiti neprijatelja na pravcu napada, ovladati s. Mihajlovići i raskrscima putova, obezbijediti lijevi bok snagama na glavnom pravcu napada, a po izvršenju bližeg zadatka, biti u spremnosti za produženje napada na pravcu k. 421 (Groblje) i dalje ka tt 619.

Oklopnomehanizovana jedinica je imala zadatak da krećući se od Odmarališta FSL i stambenih zgrada, kroz s. Mihajlovići, glavnim putem uđe na radišće Rudnika krečnjaka Vijenac, a odatle obezbijediti podršku kako se ukaže potreba i po naređenju komandanta Arapa.

Rezerva jačine MJEŠOVITE ČETE iz sastava 117. brdske brigade Lukavac i voda za protivteroristička i diverzantska dejstva vojne policije bila je u pripravnosti sa zadatkom uvođenja u borbu po odluci k-danta 117. brdske brigade Lukavac. Posadne snage iz Četvrtog i Petog brdskog bataljona 117. brdske brigade Lukavac, bile su spremne za posijedanje novouspostavljenih položaja i inžinjerijsko uređenje istih.

Sve druge jedinice u sastavu 117. brdske brigade Lukavac bile su u stanju pripravnosti za očuvanje linija odbrane u zoni odgovornosti i eventualno uvođenje u borbu u okviru BOJA na Vijencu.

Artiljerija je dobila zadatak za dejstvo minobacačima i artiljerijskim oruđima po dubini teritorije koju je zaposjeo agresor po putovima za snabdijevanje i uvođenje interventnih jedinica.

U pripravnosti su stavljena oruđa za protivoklopnu borbu na glavnom pravcu napada; oruđa za protivvazдушnu odbranu pripremljena su da osujete eventualni helikopterski desant agresora i intervenciju iz vazduha; izvršene su kvalitetne protivnuklearnobiološke

i hemijske pripreme; uspostavljen je cjelovit sistem sanitetskog obezbjeđenja, iznošenja ranjenika i hirurška intervencija na licu mjesta; na vrijeme su obavljene adekvatne moralnopsihološke pripreme boračkog sastava: obavještajno, bezbjednosno, inžinjerijsko, logističko, tehničko, sanitetsko, intendantsko i saobraćajno-transportno obezbjeđenje; BORCIMA JE SKRENUTA PAŽNJA NA OBAVEZU POŠTOVANJA ŽENEVSKE KONVENCIJE O POSTUPANJU SA ZAROBLJENICIMA, upostavljen je kvalitetan sistem veze... Dakle, kada je izdato naređenje za početak BOJA – pokrenuta je ratna mašina koju četnici nikakvim sredstvima nisu mogli zaustaviti. Sve je funkcionisalo prema NAREĐENJU ZA NAPAD, prema utvrđenom planu, malo prebrzo za svako poimanje i svijest o težini borbenog zadatka, kao u snu...

Sa IKM-a Tošina Koliba, odakle je k-dant 117. brdske brigade Lukavac, major Ismet Arapčić–Arap komandovao artiljerijom i snagama sa sjevera, nakon tridesetak minuta od izdavanja Naređenja za napad, vidjela se veća grupa naših boraca koja mašući zastavom RBiH izlazi na KAPU, u 8.53: lijepo se vidjelo kako pada srpskočetnička zastava i kako podignuta uvis, naspram vedrog, plavog majskeg neba leprša zastava pobjednika – Republike Bosne i Hercegovine. Zastavu je iznio i do neba podigao Šefik Hamustafić zvani Kuvajt sa saborcima iz 212. bosanskooslobodilačke brigade.

Četnici su takoreći iz jednog poteza razbijeni u buljuke na prostoru KAPE i Gornjih JARUŠAKA, u podnožju VIJENCA. Dok su borbe za oslobađanje Vijenca, Kape, Rudnika krečnjaka i Jarušaka još trajale, k-dant Četvrtog bataljona Esad Hodžić i njegov pomoćnik za moral Rasim Tulabović su krećući se na čelu, preko Sipine izveli posadne snage i počeli inžinjerijsko uređenje novouspostavljenih linija, a to je davalo poseban osjećaj sigurnosti i predstavljalo vanredan podsticaj borcima koji su radili

5. STRANA

INTERVJU BRIGADNI GENERAL RAMIZ ŠUVALIĆ /2/

Od pobjede na Vijencu počinje oslobodilački rat

Naša taktička prednost nad tehnički nadmoćnim agresorom • Na olovskom bojištu Šuvalić nadmudrio svog bivšeg profesora Gvero • Drugi korpus kritikuju bjegunci • Odlazak generala Hazima Šadića u Tursku neočekivan samo neinformisanim • «Da smo išli braniti Zvornik, pao bi Gradačac»

Brigadni general Ramiz Šuvalić

Posavina, Gradačac, Vožuća, Olovo, Vjenac — to su bojišta gdje je brigadni general Ramiz Šuvalić na konkretnim zadacima pokazao svoje velike komandantske sposobnosti. Ti uspjesi su ga, po mišljenju mnogih stratega, ali i boraca Armije BiH, doveli do dužnosti pomoćnika komandanta Generalabata.

«Šta biste sa ove vremenske distance kazali o tim svojim komandantskim podvizcima?»

— Puno dvije godine bio sam u Komandi Drugog korpusa Armije BiH u Tužli, najprije na dužnosti pomoćnika, a onda i zamjenika komandanta tog korpusa. Po prirodi dužnosti koje sam obavljao, imao sam zadovoljstvo i da neposredno gledam i komandujem borbenim djelatima grupe brigada na izuzetno značajnim strateškim pravcima. Borbeno djeljstvo kojima sam rukovodio u Posavini i na Olovu bila su tipično obrambena, a ona koja sam vodio na Vijencu ofanzivnog karaktera. Bili su teški dani, puni iskušenja. Agresor je pokušavao svim silama da nas uništi, ali u tome nije uspio, jer smo mi, sa onajem koje smo imali, uspjeli da se tako suprotstavimo i odupremo da je on morao mijenjati svoje ofenzivne planove.

«U Posavini je to vrijeme po našim položajima djelještvovala i borbeno svježica neprijatelja...»

— Bio je to pakao. Agresor je hip što više da vidi odmakne od svog posavskog koridora i baci na obronke Majevice. Tu su videne odsudne bitke. Mi smo, zarata, nadljudskim naporima i herojstvom, praktično svojim tijelima, zaustavili tu ratnu mašineriju. Na olovskim je neprijatelj upotrijebio sve što je imao, osim pomoćnika, kako su u šali govorili naši borci. Vi ste pomislili: «Zlatni su, ali oni su

nas tući i raketnim sistemima, topovima raznih kalibara, a upozorili su i oklopni voz. Tenkova je na tom bojištu bilo kao nigdje do tada. Sve smo mi to zaustavili, izdržali i odbranili Posavinu. Ali, ono što je, također, bitno jeste i to da je Posavinu branio i sam narod, bojnički i hrivatski, koji je tu ostao. Oni nisu izmicali pred našom agresorom i to je kvalitet koji je pomogao odbrani. Položaje koje smo tada odbranili i sada držimo. To je bitno koridor i zato agresor brine kako da taj prostor što bolje zaštiti.

«Agresor je htio uspostaviti još jedan svoj koridor, ofanzivom na Olovu, a cijela operaciju je nazvao »seminar«. Kako je tada bilo na olovskom bojištu?»

Gvero propao na Olovu

— Agresor je ofanzivom na Olovu htio da realizuje svoj plan »am 3«, da se preko Olova, dolinom Krivaje, spoji sa snagama na Ozrenu, a preko Ozrena sa Bosanskom krajinom. Nije uspio u tome. Tu je agresor isporučio mnoge teške, doveo snage iz Hercegovine, koje su potpuno razbijene. Tu je general Gvero, zajedno sa generalom Mladićem, polagao svoj ispit pod nazivom »seminar«, ali je pao na tom ispit. Zanimljivo je da je Gvero bio moj profesor na Vojnoj akademiji, ali sam ga ja, njegov učenik, pobijedio na olovskom bojištu. Moj bivši profesor se izopćio od nešto što nema ništa ljudskog i humanog.

«Operacija na oslobodnjaku Vijencu je, kako mnogi misle, jedna od najefikasnijih ne samo u zeni odgovornosti Drugog korpusa, nego i šire. Vi ste za zasluge u komandovanju tom operacijom nagrađeni najvišim armijskim priznanjem »Zlatni vijenac».

«Je li baš u toj ratnoj operaciji do punog izražaja došla naša ratna vještina?»

— Borbeno djeljstvo na oslobodnjaku planine Vjenac, koje imaju i obilježja ratne operacije, spadaju u izuzetne uspjehe bh. Armije. Mislim na »ta operacija ući u istoriju Republike Bosne i Hercegovine. To je prva značajna pobjeda poslije vrlo teške situacije koja je nastala agresorskom ofanzivom na Gorazde. Kad je prejeta opasnost da će Gorazde biti vojnički zauzeto i okupirano od agresora, smogli smo snage da planiramo i organizujemo jednu malu ofanzivnu akciju na Vi-

Mladićevi »miševi«

«Na agresorskoj strani, među njihovim komandantima i starješinama, dosta je vaših ranijih kolega. Kako objašnjavate njihov sunovrat u falizam i toliko zločeste protiv civila?»

— To je vrlo teško objasniti. Kad bih imao priliku da se sa njima sastanem — licem u lice, pokušao bih da im objasnim i ukazem im na njihovu stranutu. Nije jasan motiv svakog od njih. Je li bio obmanut ili zaveden? Kako su mogli da uđu u tu stranutu nacionalističku mašineriju? To ne bih mogao objasniti, ali znam sigurno da dosta čestih ljudi, otisra bivše JNA, nije u tom toku, ne pojavljuju se.

Neću pogriješiti ako kađem da su zločinu Mladiću priliči raz karjenati i tzv. mali miševi koji su vidjeli svoju šansu da u ovom vremenu, kako neke pjesnik — »pao vrijeme, za pogane ljudjodu do vlasti širova i dužnost, ostvare ono što u normalnoj situaciji ne bi nikad postigli.

Jenac i sa Vijencom praktično otpočinje naš oslobodilački rat. Od rata pa do danas bori Armije BiH oslobodile su na hiljade kvadratnih kilometara prostora, nigdje nisu uzmaknuli ispred neprijatelja. I to je, praktično, preokretica u našem ratu.

Operacija na Ozrenu

Vijencu je nprilutno izvedena akcija u kojoj su borci i starješine pokazali veliku umješnost, odvažnost, sjednost, hrabrost i dosljedno sproveli sve ono što je bilo planirano. Imam dugo vojničko iskustvo, ali sigurno nisam imao zadovoljstvo i nisam nikad doživio da se planirane aktivnosti, pa ni na vještabama, tako odvijaju kako je to bilo u ojevstvima na Vijencu. Sve je tako dobro

funkcionisalo, jer je svako odradio svoj dio posta.

«Široj javnosti je malo poznato da ste u operaciji Vjenac prvi put primijenili sredstva za psihološko-propagandno djelovanje prema neprijatelju. Objasnite nam to!»

— Ne samo da smo primijenili psihološko-propagandna sredstva, nego smo u borbama za oslobodnjaku Vijenca koristili se i nekim oblicima ratnog lukavstva i obmanjivanja neprijatelja. Time su stvoreni vrlo povoljni uslovi borcima koji su izvršavali zadatke. Neprijateljski vojnici se nisu našli takvim metodama i oni su

— Jeste. To je najveći ratni plijen do tada. Zaplijeni smo pet topova 203, dva rimbabača 120 mm, četiri rimbabača 82 mm, dva topa 20/3 mm, veći broj protivavionskih mitraljeza 12,7 mm, a streljačkog naoružanja je bilo toliko da nikad nismo ni urvnivali broj. Zaplijeno je i desetak automatskih oruđa, a zarobljena su i dva tenka. Došli smo i do dosta municije i drugog ratnog plijena. Zarobljeni smo 57 tenka. Broj mrtvih i ranjenih boraca koje su oni uspjeli izvrši i kad se nije saznalo, jer agresor i danas ne želi sakriti taj svoj gotovo poraz. Cijeno mi je iz stroja tada izbačeno nekoliko stotina agresorskih vojnika, a najmanje stotinu ih je ubijeno.

«Drugii korpus je imao dosta uspjeha, ali u tamo dolaze j kritike da je mogao više učiniti u odbrani Zvornika, Vlasenice i još nekih područja. Kako vi objašnjavate te kritike?»

— Komanda Drugog korpusa je izvršavala naredbe koje je dobila od Štaba Vrhovne komande Armije BiH. Ovo što se imputira Drugom korpusu, po mom mišljenju, nema osnova. Kritike nam upućuju najčešće oni ljudi koji su potpuno iz odbrani krajeva i oni tamo žele da sebe opravdaju. Drugi korpus nije mogao usrdi više nego što je uradio. Bija je dilema da li usmjeriti snage na jedno ili drugo bojište. Na primjer ako snage damo na istak, onda vladimo posavsko bojište. A mi nismo mogli dovesti u pitanje odbranu Gradačaca. Provojeni smo da je važnije odbraniti taj sjeverni dio Republike i tu smo koncentrisali naše glavne snage. Gradačac je postao simbol odbrane Republike.

Normalna smjena

«Kalkulisate se sa time da je odlazak generala Hazima Šadića sa dužnosti komandanta Drugog korpusa neočekivan, pa i indikativan...»

— Nema tu ničega neočekivnog, vanog, još manje indikativnog. General Šadić je dvije godine komandovao Drugim korpusom, sagorio u gođu, harvilo odijela i više komanda je odbio da izvrši promjenu. Prema tome, za nas njegov odlazak sa tog mjesta nije neočekivan. Tako je duže vrijeme izdržao na tako značajnoj dužnosti kao što je ovaj. General Šadić je naš vojni atata u Turskoj i sigurno je da će i na tom poslu dati više doprinos našoj oslobodilačkoj borbi.

Duro KOZAR

na čišćenju terena od razbijenih četničkih grupa. Bio je to sjajan dan i sjajan uspjeh ne samo 212. bosanskooslobodilačke i 117. i 119. brdske brigade i PDO "Ose" Živinice – nego sjajan uspjeh ARMIJE R BiH. "Krnjinska srpska brigada" koja je držala VIJENAC – bila je razbijena, poginulo je preko 50 i zarobljeno je preko 50 četnika. Na najtežem mogućem primjeru, pokazalo se da je naša Armija tokom dvije godine rađanja iz krvi vlastitog naroda – izrasla u vojničku mašinu svjesnu svoje snage i vještine, koja je spremna naspram složenosti zadatka pred kojim se nalazi odrediti strateški, taktički i operativni nivo planiranja, priprema, upotrebe jedinica, rukovođenja i komandovanja – kome se agresor efikasno ne može suprotstaviti. Pokazalo se da su naši borci i naš starješinski kadar izrasli do nivoa na kome suvereno vladaju vojnom vještinom. Pokazalo se da naši komandiri idu naprijed i da ih borci slijede bez nedoumica. Senahid Alić, Enes Sakić, Senaid Alibašić, Nermin Dautović – Čićo, Edin Lulić, Džemal Hodžić – radili su bez greške. Nisu se zaustavljali ni na čas i izvršili su sve zadatke: Nusret Čurović, Darko Rusman, Samir Nukić, Izet Bektić, Mensur Hulusić, Izudin Sejdinović – Štruc, Almin Sakić – Iskra, Mirsad Mahmutović – Misi, Hazim Halilagić – Beharić, Irfan Nuhić, Sadik Bektić, Jerko Tunjić, Enes Tubić, Suad Muminović pa, k-dant Arap čak reče: i novinari.

U borbama za oslobađanje Vijenca, Kape, Rudnika krečnjaka, Mihajlovića, Stevanovića, Delana, Gavrića, Gligića, Gornjih Jarušaka, 11. i 12. maja 1994. godine, poginulo je (8) osam boraca a (83) osamdesettri su ranjena. Poginuli su:

1. Nedžad Mešković, nač. art. 212. bos. osl. brigade;
2. Mustafa Mujić, pom. za moral u Protivoklopnoj četi;
3. Dževad Semić, borac 212. bos. osl. brigade;
4. Safet Kadrić, borac 117. brdske brigade;

5. Ramiz Murgić, borac 117. brdske brigade;

6. Almir Buljić, zamj. kom. čete iz 212. bos. osl. brigade

7. Dževad Djedović, borac 117. brdske brigade;

8. Sabit Hamustafić, borac 212. bos. osl. brigade,

neka im je vječni rahmet i slava, a ranjenicima čestite rane i junaštvo. Tako veliki cilj, kao što je sloboda Zemlje i naroda – traži i velike žrtve. Borci i starješine koji su oslobađali VIJENAC – bili su spremni na žrtvu, njih osam su dali živote. Njih preko osamdeset je imalo direktan kontakt sa smrću – Zemlja i narod za čiju se slobodu bore, znače to da cijene, jer je samo njihovo odricanje i njihova žrtva – stvaran doprinos vrijedan svakog divljenja i svake hvale – sve drugo igra samo sporednu ulogu.

BOJ NA VIJENCU je pokazao da se četničke snage osjećaju veoma sigurnim na svojim pozicijama koje su izgrađene silom i nasiljem, tehničkom nadmoći, medijskopropagandnim lažima vlastitom narodu i svijetu, okupacijom i terorom nad nedužnim i nenoružanim civilnim stanovništvom, na vojnim efektivama preuzetim od bivše JNA, na podršci Srbije, Crne Gore i Rusije i da objektivno, pojma nemaju koliko su u vojničkom i moralno psihološkom smislu narasle snage Armije RBiH. Oni takođe nemaju predstavu u kojoj mjeri su sami, odavno truli iznutra, koliko su istrošeni.

Oni se pred udarima naše vojske osipaju kao trulo drvo. Oni su gurnuti u potpunu bijedu, totalnu izolaciju i propast, oni su sve više jedan jadan, osakaćen i psihički deformisan narod koji usred civilizacijskog prosperiteta Evrope i Svijeta, na kraju XX vijeka – skapava kao krdo bizona koje je u stampedu dospjelo u pustinju.

To naravno, ne vide prvo njihove vođe, a i ako vide – to kriju kao zastrašujuću istinu, svjesni da kao takvi izumiru poput dinosaurus, jer su svojom zločinačkom politikom

okrenuli cijeli svijet protiv sebe i postali civilizacijsko smeće koje se zanosi kretenskom idejom o »svim Srbima u jednoj državi« – kao kontejnerom. U časovima kada su snage Armije RBiH razbijale četničke linije na Vijencu – među prvima je sjeo u automobil i pobjegao upravo četnički komandant Mile Blagojević... Stvarno stanje među četnicima je stanje haosa. U njima sazrijeva svijest da je za njih upravo počeo poraz veći od onoga na Kosovu, poraz od kojega se nikad neće moći opraviti.

Atif Kujundžić

[*Domovina* – glasilo 117. brdske brigade
Lukavac, vanredni broj 3]⁵

Vijenc za istoriju

Ne može se reći da nije bilo izvjesnih predimenzioniranja pojedinih dešavanja od kako je ratni vjhor zaigrao svoj suludi ples po Bosni i Hercegovini, ali reći ono što stoji u naslovu svakako je realna i nepobitna činjenica. Imajući u vidu da su četnici od početka agresije sa ovog mjesta imali pod kontrolom Lukavac, Banoviće i Tuzlu govori puno samo za sebe. Doda li se tome činjenica da je pokrivač rudnik krečnjaka, presudan za proizvodnju sode i cementa u Lukavcu, onda se tek može realno sagledati sva važnost stavljanja pod kontrolu jednog ovako važnog vojnog objekta.

To je jedna strana medalje. Drugi, veoma važan faktor, jeste stanje u jedinicama naše Armije i, napose, trebalo je ispitati stvarne mogućnosti nedavno oformljene prve bosansko-oslobodilačke brigade, 212.

Godina blokade i iscrpljujućih agresorskih napada bila je iza naših askera i dolazilo je vrijeme kada je trebalo naplatiti dio dugova. Ovu akciju dodatno je otežavala nepristupačnost samom Vijencu i akcija za njegovo oslobađanje morala se izvesti u etapama. U prvoj fazi trebalo je prići pod samu Kapu,

koja je samo srce Vijenca. Da bi se uspjelo u tome, neophodno je bilo bradate spodobе potisnuti sa uporišta Odmaralište. Mjesec dana okupljeni momci 212. Bobr već su imali prva vatrena krštenja, ali su sa nestrpljenjem iščekivali "pravu žest".

Na to se nije moralo dugo čekati. Poslije neophodnih priprema, u rano jutro, dvanaestog dana aprila devedeset druge godine [sic], počela je muzika iz instrumenata naših hrabrih "bobovaca". Samo sat kasnije Šefik Hamustafić i Senahid Alibašić penju se na Odmaralište, da bi se u desetom satu dvanaestog dana aprila zastava sa šest ljiljana zauvijek počela vioriti po stambenim objektima na Odmaralištu.

Konačno se došlo u poziciju kada se moglo razmišljati o akciji koja bi omogućila našim jedinicama da kontrolišu ovaj važan vojni objekat.

U kojoj mjeri su naše linije odbrane bile blizu agresorskim, najbolje govori podatak da se gotovo golim okom mogao primijetiti četnički ZIS na Kapi, koji je gotovo dvije godine sijao smrt po okolnim mjestima.

Borci nisu dobili puno vremena za predah. Otpočelo se sa pripremama da Vijencem ovladaju oni kojima je on oduvijek pripadao i koji će sa njegovih visova koristiti ono što koristi ljudima, a ne odatle slati smrtonosnu vatru na nedužne građane.

Dugo očekivani dan bio je 11. maj 1994. godine. U ranim jutarnjim satima naši borci su bili pod četničkim rovovima, da bi u 8,12 započela dvostruka muzika. Jedna koja je išla sa razglasa, specijalno za ovu priliku postavljenom, i druga iz raznih oruđa i oružja bosanskih oslobodilaca. Za samo pedeset i tri minuta ranjeni Šefik Hamustafić-Kuvajt stiže na vrh Kape i zabada "ljiljanku", što je i obećao zamjeniku komandanta korpusa samo sat-dva ranije. Nastavljeno je zarobljavanje i

5 Faksimil objavljen i u publikaciji: *Borba i život za slobodu: reprint izabranih tekstova pisanih i objavljenih tokom rata 1992.-1995.* Lukavac: NIK Kujundžić, 2002., str. 232-234.

protjerivanje četnika, koji su se u paničnom bijegu izgubili po okolnim šumama.

Kompletnom akcijom rukovodio je zamjenik komadanta 2. korpusa, Ramiz Šuvalić, i može se slobodno reći da je sve funkcionisalo kao švajcarski sat. Gotovo svaki borac znao je tačno šta mu je činiti.

Pored boraca, ovom prilikom Šuvalić je istakao i stariješine koje su ličnim primjerom pokazali kako se bori za Bosnu i Hercegovinu.

Ovom prilikom treba napomenuti da su se borci naše Armije veoma korektno odnosili prema zarobljenim četnicima, a bilo ih je ovom prilikom blizu pedeset i svi su imali tretman prema potpisanim međunarodnim konvencijama o odnosu prema zarobljenim neprijateljskim vojnicima. U ovoj akciji potpuno su razbijeni 1. i 3. bataljon krnjinske brigade, jer pored pedesetak živih četnika, koji su pali u ruke naše Armije, njih oko sedamdeset posljednji put su nebo gledali 11. aprila 1992. godine.

Iako ne treba potcjenjivati plijen u živoj sili, ipak je onaj, kako se to kaže popularno u Armiji, u MTS-u bio daleko važniji.

U ovoj akciji od četnika smo preuzeli (bez reversa): dva tenka T-34, pet topova 76 mm ZIS, po četiri minobacača 120 i 82 mm, četiri bestrzajna topa, pet PAT-ova i veći broj PAM-ova, pješadijskog naoružanja, vozila, intendantske opreme, kao i više magacina municije i granata svih kalibara.

Za ovaj uspjeh jedinica iz sastava 2. korpusa, gdje je udarnu pesnicu predstavljala 212. Bobr., daleko se čulo. Nije prošlo puno vremena, a visove Vijenca posjetili su ljudi iz najvišeg vojnog vrha, koje je predvodio komadant Štaba Vrhovne komande, armijski general Rasim Delić, koji je na Vijencu izjavio: “Značaj ove pobjede je višestruk, jer ona predstavlja prekretnicu u ratu za oslobođenje Bosne i Hercegovine, u smislu preuzimanja inicijative od strane naše Armije. Dugo vre-

mena smo morali našu taktiku bazirati na odbrani radi zaštite boraca od nadmoćne agresorske tehnike. Sada, kada se na tom planu uspostavlja ravnoteža, počeli smo sa stvaranjem jedinica ofanzivnog karaktera i ovom prilikom bih htio istaći učešće 212. oslobodilačke brigade u oslobađanju Vijenca, jer su njeni dosadašnji rezultati najbolja potvrda ispravnosti ovakvog opredjeljenja.”

Za ovaj uspjeh pohvaljena je 212. Bobr, a veliki broj pojedinaca dobio je novčane nagrade i pismene pohvale. Pravi pečat ovoj akciji daje činjenica da je čak petorica askera 212. brigade ponijelo “Zlatni ljiljan”, najviše vojno priznanje u Armiji Republike Bosne i Hercegovine: Senahid Alibašić, Šefik Hamustafić–Kuvajt, Mehmedalija Hodžić, Senaid Alić i posthumno, rahmetli Nedžad Mešković.

Kada je osnovana 212. Bobr, nedostajalo je puno toga. Međutim, zarekli su se da neće tražiti ništa dok ne pokažu koliko mogu.

Položivši ispit na Vijencu, hrabri momci ove brigade pokazali su da nijedan cilj nije neostvariv i da je teško pronaći kotu gdje ne bi mogli postaviti zastavu sa šest ljiljana.

Mirzet Hamzić

[Izudin Duraković i Mirzet Hamzić, Uspjesi u devedeset i četvrtoj (u z/o OG-2), Gračanica: 22. dvizija – sektor za moral, 1995., 30-32]⁶

Ibrahim Nurkić, načelnik štaba OG-2:

Vijenac – prelomna bitka za našu državu

Kraj '93. i početak '94. godine karakteriše činjenica da je OG-7 JUG bila u okruženju i izložena stalnim neprijateljskim napadima. U cilju pružanja pomoći OG-7 JUG, mi smo planirali izvesti nekoliko akcija. Prva koju smo izveli je oslobađanje Oblića. Ovu akciju izveli smo početkom marta mjeseca i zaista je značajno pomogla rasterećenju četničkih snaga u OG-7. S obzirom na poteškoće, koje

6 Pretisak objavljen u: Mirzet Hamzić, *Samo krv ratnika je za slavu i pamćenje*. Gračanica: “Monos”, 1995. (Biblioteka “Zavičaj”, knjiga 1), 32-35.

su tada pratile Armiju RBiH po pitanju logistike, mi se, ipak, nismo predali i komandant Osman Puškar i ja smo se dogovorili, nakon ranije opsežnih priprema, da predložimo generalu Šadiću da idemo na osvajanje Vijenca. Okupili smo tada komandante brigada u Banovićima (03. 05. '94), prvo u komandi 119. brigade, a potom u upravnoj zgradi "Borca" u Banovićima sa generalom Šadićem, gdje nas je on upoznao sa zadatkom koji je dobio od predsjednika Izetbegovića. Ukratko je rekao da mi treba da izvedemo jednu akciju koja bi značila preokret u našoj oslobodilačkoj borbi u 1994. godini. Takođe nas je upoznao da za akciju imamo odobrenih 80.000 metaka, što je sa ove vremenske distance veoma malo, ali tada, kad smo čuli za takvu količinu, mislili smo daje to dovoljno da može osloboditi i državu. Na tom prvom sastanku bili su prisutni: komandant korpusa, komandanti 212, 117, 111, 119. i OG-2, Rasim Sakić, koordinator ispred OG-2, Senad Arnautović – načelnik artiljerije i ja. Dogovorili smo se da nosilac akcije bude 212. Bobr, a da u svemu ovome učestvuju i ostale brigade. Karakteristično za ovu akciju jeste da smo imali saradnju sa OG-6 i pridodatim jedinicama iz korpusa. To je bio prvi sastanak i tada smo se dogovorili da ćemo ići u akciju. Za koordinaciju i izvođenje ove akcije određen je Rasim Sakić, Sead Arnautović, Džemo Bajrić i ja. Četvrtog maja već smo bili u Lukavcu i počeli sa pripremama. Moram priznati daje to bio prvi veliki ispit 212. Bobr, sada bih već rekao velike slavne brigade, koja je uradila taj posao briljantno. Ja vjerujem da je bilo malo bitaka u kojima smo tako briljantno odradili posao. U pripremama smo se dogovorili, s obzirom na karakter i značaj akcije, da treba formirati TG od članova komande 2. korpusa, a u TG su ušli Rasim Sakić, Sead Arnautović i rahmetli Nedžad Mešković, koji je imao ulogu načelnika oklopno-mehanizovanih jedinica, a koji je, nažalost, u toj bici i poginuo. Pripreme su tekle nekih osam dana, a išli smo do detalja. Dogovorili smo se da u našem

pravcu akcijom komanduje Ismet Arapčić, a ja sam imao ulogu koordinatora između komandi dvije brigade i mogu da kažem da sam se nalazio u ulozi da presječem razmimoilaženja i razmišljanja i jednog i drugog.

Tada smo prvi put došli do saznanja da treba grupisati artiljerijsko oruđe iz 109. brigade, bez obzira na veoma teško stanje na bojištu, zatim smo povukli oruđa i snage iz 111. brigade i imali smo nešto iz MAD-a OG-5 i jednu posadu iz Čelića.

U pripremama, ono što je bilo fantastično, moram istaći, pošto smo mi obilazili sve borce na linijama i u kasarnama, nije bilo nijednog koji nije bio uvjeren da ćemo uspješno završiti taj posao. Jedna klima apsolutne vjere u pobjedu dominirala je među svima. Dominirali su borci 212. Bobr, oni su bili motor, pokretačka snaga i svi su bili uvjereni da ćemo uspješno završiti posao. Obećavali smo mi njima i neke nagrade i to smo ispoštovali, zatim dogovarali se kako ćemo dalje raditi. Dakle, jedne opsežne i kvalitetne pripreme. Mi smo radili do devetog maja sami. Hasan Muratović je komandovao jedinicama OG-6, a ja jedinicama OG-2. Devetog maja formirana je Taktička grupa korpusa. Komandant TG bio je, sada general, Ramiz Šuvalić.

U akciju smo pošli 11. maja '94. godine. Razradili smo detaljno plan i ja ovom prilikom ne bih detaljno izlagao sve, ali reći ću za jedinice OG-2. Odlučili smo da idemo u dva pravca. Jedan je na odsijecanju četnika, počevši od Gradine prema selu Jaruške da se izbije prema rijeci Turiji, a drugi je da idemo direktno sa stambenih zgrada preko barutnog magacina i Jezera na upravnu zgradu na Vijencu i na Kapu. Na obje strane poslali smo po tri jedinice iz 212. Bobr i to smo napravili kombinaciju da na Kapu idu jedinice u kojima je bilo najviše ljudi iz Jaruški, a na odsijecanju i zatvaranju pravca prema Vijencu da idu jedinice iz Lukavca i Gračanice po jedna četa, a rezerva je bila iz Gračanice.

Kad su borci krenuli, impresionirala je posebno odlučnost jedinice koju je vodio Habib

Hadžić. Pet boraca je ranjeno od mina, od čega su dva izgubili noge, i na vezi pitam ga: "Ima li problema?" On odgovara: "Ne, ide se dalje!" Negdje oko 9 sati i 35 minuta dogovorili smo se da komandir Lulić, koji je išao sa svojom jedinicom na Kapu, signalizira ostalim da se počinje sa napadom. Od tada počinje i muzika. Odsvirali smo kao uspješan orkestar sve. Znak Lulića za početak bio je: "Krećemo". Jedinice koje su išle na Kapu izbile su na vrh za samo 25 minuta. Razbili smo sve četničke rovove. Na tom pravcu, bez obzira što se četnici nisu povukli iz sela Mihajlovići, prošli smo pored njih i izbili na Kapu i na vrhu pocijepali četničku zastavu a postavili našu. Ja sam bio udaljen od toga oko 500 metara i kad smo to vidjeli, svi smo se radovali. Više nije bilo straha, pucalo se, bio je to znak da je pobjeda tu. Uostalom, to je toliko osokolilo naše borce, da nas više ništa nije moglo zaustaviti. Jedinice na drugim pravcima išle su nešto sporije. Našu zastavu na Kapi postavio je Šefik Hamustafić-Kuvajt. U isto vrijeme krenule su i druge jedinice, a oko 10 i 30 sati su se spojile sa jedinicama iz 119. brigade, sa "Tigrovima", kod škole i opet u najtežoj varijanti kod rezervoara, odnosno iznad škole u Jaruškama. Ono što smo smatrali najvećim problemom, to smo odradili na najbolji mogući način. Mogu da kažem da smo apsolutno razbili četnike. Ja ne mogu sad tačno tvrditi, odnosno ne sjećam se, ali mislim da smo likvidirali oko 60 četnika, a 53 smo zarobili.

Fantastično je odradila posao i posadna jedinica kojom je komandovao Esad Hodžić.

Novo u ovoj akciji je i to što smo prvi put tenkovima krenuli u napad.

Na početku sam napomenuo da se četnici iz Mihajlovića nisu htjeli povući. Mešković je lično bio na tenku a Mustafa Mujkić za PAT-om. Naredili smo Meškoviću da djeluje tenkom po Mihajlovićima kako bi se četnici povukli. Poslije ispaljenih osam granata četnici su se povukli. Tenk je produžio prema Kapi. Usput nam Mešković javlja da ima još

jedan tenk T-34 kod upravne zgrade, koji je sada naše vlasništvo. Pitali smo ga ima li "hrane". Odgovorio je da ima i pitao može li ga okrenuti na drugu stranu prema četnicima. Ispalio je desetak granata i izlazeći iz tenka, odnosno premještajući se iz tenka u tenk, našla ga je minobacačka granata i tu je poginuo. Na istom mjestu poginuo je i Mustafa Mujkić, zaista vrstan borac, komandir ARJ i PVO 117. brigade. Nekoliko boraca je tu bilo ranjeno.

Moram istaći da smo u ovoj borbi prvi put upotrijebili i muziku. Trebate pitati borce kako djeluje na njih kada zapjevaju Hanka, Meho, Ljubica i drugi naši vrhunski pjevači. Postavili smo muziku i zvučnike tako da poklopimo sve pravce. Burgić je rukovodio tim.

Dakle, bilo je to, kad se čovjek vrati u to vrijeme, mješavina muzike, grmljavine topova, minobacača, tenkova i kretanje naših tenkova i traktora. Sve ovako ukupno dosta fina i simpatična akcija.

Ova akcija je bila prva većeg značaja koja je napravljena 1994. godine u našoj državi. Poslije toga mi smo oslobodili još mnogo teritorije, ali prvo smo napravili značajniju akciju. Oblič se toliko nije spominjao, a i to je značajno bilo, ali Vijenac je nešto veći i značajniji objekat zbog gradova Lukavca, Tuzle, Živinica i Banovića. To je bila prva pobjeda Armije.

Nama, u OG-2, to je dalo snage da isplaniramo naredne akcije u kojima smo pobijedili, jer smo vidjeli da smo uspjeli stvoriti vojsku koja može sve uraditi i kojoj se četnici ne mogu suprotstaviti. Ovo je i za državu BiH bila jedna od presudnih bitaka u 1994. godini.

Na kraju moram istaći da smo se mi krajem 1993. godine opredijelili da formiramo oslobodilačke jedinice. Mi smo prvi formirali oslobodilačku brigadu u našoj državi. Dakle, to govori o tome da smo imali opredjeljenje da idemo stalno u ofanzive i da imamo takve jedinice i takvu vojsku. Takva orijentacija pokazala se dobra i slobodno mogu reći

– mnogi su od nas prepisali. Poslije toga nikle su mnoge brigade sličnog karaktera.

[Objavljeno u: **Izudin Duraković i Mirzet Hamzić, *Uspjesi u devedeset i četvrtoj (u z/o OG-2)*, Gračanica: 22. divizija – sektor za moral, 1995., 30-32.**]

Brigadni general Ramiz Šuvalić:

Od pobjede na Vijencu počinje oslobodilački rat

[Odlomak iz intervjua objavljenog u "Oslobođenju" – razgovarao: Đuro Kozar]

• Operacija na oslobađanju Vijenca je, kako mnogi misle, jedna od najefektnijih ne samo u zoni odgovornosti Drugog korpusa, nego i šire. Vi ste za zasluge u komandovanju tom operacijom nagrađeni najvišim armijskim priznanjem "Zlatnim ljiljanom". Je li baš u toj ratnoj operaciji do punog izražaja došla naša ratna vještina?

— Borbena dještva na oslobađanju planine Vijenac, koja imaju i obilježja ratne operacije, spadaju u izuzetne uspjehe bh. Armije. Mislim da će ta operacija ući u istoriju Republike Bosne i Hercegovine. To je prva značajna pobjeda poslije vrlo teške situacije koja je nastala agresorskom ofanzivom na Goražde. Kad je prijetila opasnost da će Goražde biti vojnički zauzeto i okupirano od agresora, smogli smo snage da planiramo i organizujemo jednu našu ofanzivnu akciju na Vijenac i sa Vijencom faktički otpočine naš oslobodilački rat. Od rata pa do danas borci Armije BiH oslobodili su na hiljade kvadratnih kilometara prostora, nigdje nisu uzmaknuli ispred neprijatelja. I to je, praktično, prekretnica u našem ratu.

Vijenac je briljantno izvedena akcija u kojoj su borci i starješine pokazali veliku umješnost, odvažnost, sadejstvo, hrabrost i dosljedno proveli sve ono što je bilo planirano. Imam dugo vojničko iskustvo, ali sigurno nisam imao zadovoljstvo i nisam nikad doživio da se planirane aktivnosti, pa ni na vježbama, tako odvijaju kako je to bilo u dještva na

Vijencu. Sve je tako dobro funkcionisalo, jer je svako odradio svoj dio posla.

• Široj javnosti je malo poznato da ste u operaciji Vijenac prvi put primijenili i sredstva za psihološko-propagandno djelovanje prema neprijatelju. Objasnite nam to?

—Ne samo da smo primijenili psihološko-propagandna dještva, nego smo u borbama za oslobađanje Vijenca koristili se i nekim oblicima ratnog lukavstva i obmanjivanja neprijatelja. Time su stvoreni vrlo povoljni uslovi borcima koji su izvršavali zadatke. Neprijateljski vojnici se nisu nadali takvim metodama i oni su kod njih izazvali očaj, strah i paniku, kako su kasnije govorili zarobljenici.

• Za operaciju Vijenac se veže i velika hrabrost naših boraca...

— Mogu reći da je to bila nadčovječna hrabrost, jaka želja da se taj zadatak izvrši i Vijenac oslobodi. Pomenuo bih, ovom prilikom, hrabrost jednog našeg borca iz 212. brigade, poznatog pod nadimkom Kuvajt, on se zove Hamustafić Šefik, koji je sa tri rane iznio našu zastavu sa ljiljanima na jarbol, na Vijencu. Prije toga se tu vijorila četnička zastava. Kad su naši borci vidjeli šta Kuvajt radi i našu zastavu na jarbolu, onda su krenuli u nezadrživi juriš i više ih ništa nije moglo zaustaviti.

• U maju prošle godine, kad je oslobođen Vijenac, dosta se govorilo i o velikom ratnom plijenu. Je li tada, zaista, toliko toga uzeto neprijatelju?

— Jeste. To je najveći ratni plijen do tada. Zaplijenili smo pet topova ZIS, dva minobacača 120 mm, četiri minobacača 82 mm, dva topa 20/3 mm, veći broj protivavionskih mitraljeza 12,7 mm, a streljačkog naoružanja je bilo toliko da nikad nismo ni utvrđivali broj. Zaplijenjeno je i desetak motornih vozila, a zarobljena su i dva tenka. Došli smo i do dosta municije i drugog ratnog plijena. Zarobili smo 57 četnika. Broj mrtvih i ranjenih četnika koje su oni uspjeli izvući nikad se nije

saznao, jer agresor i danas pokušava sakriti taj svoj golemi poraz. Cijenimo da je iz stroja izbačeno nekoliko stotina agresorskih vojnika, a najmanje stotinu ih je ubijeno.

[*Oslobođenje*, god. LII, br. 16811, Sarajevo, 4. I. 1995., 8]

SUMMARY
THE VICTORY AT VIJENAC –
ARTICLES FROM THE WAR PRESS

The liberation of Vijenac on the 11th May of 1994 was one of the most significant victories of the

Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina in the area of northeastern Bosnia during the Bosnian war. On the occasion of the 25th anniversary of this important battle, we present several articles that were published in the war press and deal with the battle of Vijenac; mostly from the publications of the Second Corps and the Second operative group of the Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina. These articles are important and interesting historical sources today – primarily about the battle of Vijenac itself, but also about the effect this victory had on the soldiers and members of the Bosnian Army.
